

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FAKULTA SOCIÁLNYCH VIED A ZDRAVOTNÍCTVA**

BAKALÁRSKA PRÁCA

2012

Čambálová Lucia

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FAKULTA SOCIÁLNYCH VIED A ZDRAVOTNÍCTVA**

**RODIČOVSKÝ PRÍSPEVOK V SYSTÉME ŠTÁTNEJ
SOCIÁLNEJ PODPORY**

Bakalárska práca

Študijný program : Sociálna práca
Školiace pracovisko: Katedra sociálnej práce a sociálnych vied
Školiteľ: PhDr. Bronislava Pekárová
Konzultant: doc. PhDr. Milan Tomka, PhD

Nitra 2012

Čambálová Lucia

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Lucia Čambálová
Študijný program: sociálna práca (Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st.,
externá forma)
Študijný odbor: 3.1.14 sociálna práca
Typ záverečnej práce: Bakalárska práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský

Názov: Rodičovský príspevok v systéme štátnej sociálnej podpory

Anotácia: Cieľom práce je priama a nepriama podpora rodiny v systéme štátnej sociálnej podpory. Význam rodiny pre dieťa a jeho zdravý psychický, fyzický a sociálny vývin je veľmi dôležitý a preto podpora zdravej rodiny sa odvíja aj od podpory štátu prostredníctvom štátnej rodinnej politiky a na formách podpory rodiny. Rodičovský príspevok je formou podpory riadnej starostlivosti o dieťa a predstavuje významnú sociálnu dávku, ktorá prechádza úpravou legislatívnych foriem v čo najväčšom rozsahu .

Školiteľ: PhDr. Bronislava Pekarova
Konzultant: doc. PhDr. Milan Tomka, PhD.
Katedra: KSPSV - Katedra sociálnej práce a sociálnych vied
Vedúci katedry: doc. PhDr. Milan Tomka, PhD.

Dátum zadania: 07.10.2010

Dátum schválenia: 07.10.2010

doc. PhDr. Milan Tomka, PhD.
vedúci/a katedry

Ďakujem mojej školiteľke práce

PhDr. Bronislave Pekárovej

za cenné rady, odborné usmernenie, podporu a pomoc, ktorú mi poskytol pri vypracovaní
bakalárskej práce.

ABSTRAKT

ČAMBÁLOVÁ, Lucia: Rodičovský príspevok v systéme štátnej sociálnej podpory. [Bakalárska práca] – Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva; Katedra sociálnej práce a sociálnych vied. - Školiteľ: PhDr. Bronislava Pekárová. Stupeň odbornej kvalifikácie: Bakalár (Bc.). – Nitra : FSVaZ, 2012. 48 str.

V bakalárskej práci sa venujeme systému štátnej sociálnej podpory a podpore rodiny s maloletými deťmi prostredníctvom štátnych sociálnych dávok. Jej cieľom je informovať o miere účasti a záujmu štátu o rodinu v rámci jeho štátnej rodinnej politiky, vzájomnej súvislosti priamej a nepriamej podpory štátu ako aj koordinácii príslušných orgánov pri jej poskytovaní. Taktiež poukazujeme na systémovú etapizáciu vývoja rodičovského príspevku ako štátnej sociálnej dávky. Bakalárska práca má teoreticko– empirický charakter. Teoretická časť je obsiahnutá v piatich kapitolách a empirická časť je v dvoch kapitolách. Prácu dopĺňa použitá literatúra. Prvá kapitola sa zaoberá všeobecným pojmom rodina, funkcia rodiny, jej postavenie a význam rodiny, ako vplýva na dieťa. Druhá kapitola sa venuje štátnou rodinnou politikou, jej cieľmi, princípmi a koordináciou s EU. V tretej časti sme sa venovali priamej podpore štátu, v hmotnej núdzi a ťažko zdravotne postihnutý, sociálne poistenie, nemocenské poistenie a sociálna pomoc. Štvrtá časť sa zaoberá nepriamou podporou štátu, čiže štátnou bytovou politikou, sociálnymi službami a sociálnoprávnou ochranou detí a sociálnou kuratelou. Piata časť je zameraná na tému rodičovský príspevok, proces prechodu od materského na rodičovskú dovolenku, nárokmi, podmienkami a výškou rodičovského príspevku. Empirickú časť práce tvorí predovšetkým komparácia štúdií o vývoji legislatívy a jeho následné formovanie. Porovnanie výšky a nárokov na rodičovský príspevok v rokoch 2002 až 2012. Ďalej prácu dopĺňa diskusia a odporúčanie z praxe.

Kľúčové slova:

Rodina. Sociálne dávky. Materská dovolenka. Rodičovská dovolenka. Rodičovský príspevok.

ABSTRACT

ČAMBÁLOVÁ, Lucia: The parental contribution in the system of State social support. [BA thesis] – Constantine the Philosopher University in Nitra, Faculty of Social Sciences and Health Care; Department of Nursing - Tutor: PhDr. Bronislava Pekárová. Master of degree: Bachelor (BC.). – Nitra: FSVaZ, 2012. 48 p

In the bachelor system of State social support and promote the work we perform is to families with minor children through State social benefits. Its aim is to inform about the extent of participation and interest of the State of the family within the framework of its national family policy, mutual respect of direct and indirect support of the State as well as the coordination of the competent authorities in its provision. Also, the system of State social benefits as the complex renovation the development of parental contribution. Bachelor's thesis has the theoretical and workgroup-empirical nature. The theoretical part is contained in five chapters, and an empirical part is in two chapters. The work of the added sources. The first chapter deals with the general concept of the family, its role and importance of the family, family function, as the effect on the child. The second chapter is devoted to the national family policy, its objectives, the principles and the coordination with the EU. In the third part we take the direct promotion of the State, in material difficulty and hard to disabled, social insurance, sickness insurance and social assistance. The fourth part deals with the implicit support of the State, i.e. a State policy of housing, social services and social protection of children and socio legal tutelage. The fifth part is focused on the topic of parental allowance, the transition process from the parent on parental leave entitlements, conditions and the amount of the parental contribution. An empirical study on the development of legislation, in particular, forms part of the work of the comparison and its subsequent shaping. Comparison of height and the rights to parental contribution in the years 2002 to 2012. Next work added to the discussion and recommendation of the practice.

Key words:

Family. Social benefits. Maternity leave. Parental leave. The parental contribution.

OBSAH

Úvod	10
1. Rodina	11
1.1 Funkcia rodiny	11
1.2 Postavenie súčasnej rodiny	12
1.3 Význam rodiny pre dieťa	13
2. Štátna rodinná politika.....	15
2.1. Štátna rodinná politika a jej ciele a princípy.....	15
2.2. Štátna rodinná politika a jej koordinácia s EÚ.....	16
3. Priama podpora štátu.....	18
3.1. Štátna sociálna podpora.....	18
3.2. Priama podpora štátu vo forme dávky v hmotnej núdzi a ťažko zdravotne postihnutý.....	19
3.3. Sociálne poistenie.....	20
3.4. Nemocenské poistenie.....	21
3.5. Sociálna pomoc	21
4. Nepriama podpora štátu.....	26
4.1. Štátna bytová politika.....	26
4.2. Sociálne služby.....	27
4.3. Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela.....	28
5. Rodičovský príspevok	31
5.1. Proces od prechodu materského na rodičovský príspevok.....	31
5.2. Nároky, podmienky a výška rodičovského príspevku.....	33
6. Komparatívna štúdia o vývoji legislatívy a jeho následné zmeny.....	36

6.1 Cieľ práce.....	36
6.2 Metodika práce.....	36
7. Diskusia.....	39
7.1 Odporúčania pre prax.....	40
Záver	42
Zoznam bibliografických zdrojov	44

ZOZNAM GRAFOV A TABULIEK

Tab. č. 1 Rodičovský príspevok.....	35
Tab. č. 2 Zmeny zákonov a súm rodičovského príspevku.....	37
Graf č. 1 Zvyšovanie rodičovského príspevku.....	38

ÚVOD

Rodičovská dovolenka a rodičovský príspevok - tieto dva pojmy patria medzi inštitúty, s ktorých pomocou sa štáty snažia realizovať sociálnu politiku, ktorá môže ovplyvniť budúci demografický vývoj krajiny a zároveň môže tiež napomáhať skvalitneniu výchovy narodených detí a zabezpečiť ich ďalší priaznivý vývoj. Štát samozrejme k tomuto cieľu využíva aj ďalšie nástroje - poskytuje niektoré ďalšie dávky, napr. peňažnú pomoc v materstve, stará o rozvoj predškolských zariadení, poskytuje určité úľavy pracujúcim, atď.

Starostlivosť o dieťa bola vždy predurčená ženám a tvorila súčasť ženskej roly v spoločnosti a v rodine. Vývoj a zmeny v dnešnej spoločnosti majú za následok to, že tradičné roly sa menia, a tým aj postavenie žien a mužov v spoločnosti. V minulosti bolo nespochybniteľné, že žena zostala doma na materskej a rodičovskej dovolenke. Dnes už zostávajú aj muži doma s deťmi.

Rodičovský príspevok je štátna sociálna dávka ktorou štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa. Riadnou starostlivosťou o dieťa sa myslí starostlivosť poskytovaná dieťaťu v záujme všestranného fyzického a psychického vývinu dieťaťa, najmä primeraná výživa dieťaťa, hygiena dieťaťa, výchova dieťaťa a dodržiavanie preventívnych prehliadok a jeho práv v čase, keď rodič vykonáva zárobkovú činnosť alebo študuje na strednej alebo vysokej škole.

Rodičovská dovolenka predstavuje obdobie v živote človeka, kedy sa rodič stará o malé dieťa. Rodičovská dovolenka trvá spravidla tri roky, avšak pri nepriaznivom zdravotnom stave dieťaťa, ktorý si vyžaduje osobitnú starostlivosť, je to šesť rokov. Právo ísť na rodičovskú dovolenku majú obaja rodičia, či už je to otec alebo matka. Na Slovensku ale i v celej Európskej únii, je to právo využívané v prevažnej miere ženami.

Rodičovi na rodičovskej dovolenke patrí rodičovský príspevok, ktorý je presne ustanovený, a to v Zákone č. 571/2009 Z.z. Poskytovaním príspevku štát prispieva rodičom aby sa mohli lepšie starať o svoje dieťa. Inštitúcia rodičovskej dovolenky zaručuje rovnaké právo mužom a ženám starať sa o dieťa. Čiže zmyslom rodičovského príspevku je aby mladá rodina neskĺzla do chudoby.

1 RODINA

Rodina. Čo je to v podstate rodina? Tak na túto otázku existuje nespočetné množstvo odpovedí, toľko, koľko ľudí je na svete. Lebo ľudia nie sú jedineční a odlišní iba tým že majú rôzne odtlačky prstov ale hlavne tým, že každý má svoj názor. Svoj vlastný názor. A preto je aj toľko názorov, postojov a definícií rodiny. Veď rodina funguje od nepamäti, už v období keď ľudia žili v jaskyniach a lovili mamuty tak rodina fungovala. Ľudia síce nevedeli, že čo je to oheň a ako sa robí, ale vedeli už, čo je rodina a chápali jej význam. Ľudia žili v patriarchálnych rodinných spoločenstvách. Odvetý veľa vecí vzniklo a veľa vecí zase zaniklo, ale rodina stále zostala v takej istej podobe a stále zohráva veľkú a významnú úlohu v našich životoch (Silvia121, 2008).

Rodina založená manželstvom je základnou bunkou spoločnosti. Spoločnosť všetky formy rodiny všestranne chráni.

1.1 FUNKCIE RODINY

- Biologicko-reprodukčná
- Ekonomická
- Výchovno-socializačná
- Emocionálna
- Odpočinkovo-regeneračná

„Biologická funkcia

Historicky najstaršia funkcia, ktorá zahŕňa dve zložky. Prvou zložkou je uspokojovanie pohlavného pudu a druhou zložkou je biologická reprodukcia obyvateľstva.

Štát = populačná politika, delí sa dve zložky: stimulačná (zvýšenie indexu pôrodnosti), reštrikčná (tlmenie populácie).

Poruchy biologickej funkcie: bezdetnosť, neplánované rodičovstvo, mnohodetnosť.

Ekonomická funkcia

Zabezpečenie základných životných potrieb. Cieľom je udržať životaschopnosť rodiny. Ovplyvňuje všetky ostatné funkcie a spôsob života každého člena rodiny. Meradlom ekonomickej funkcie je ekonomická úroveň rodiny, ktorá závisí od príjmu rodiny (súčet

priemerných príjmovjednotlivých členov), spotreby rodiny (súčet priemerných výdavkovspojených s pokrytím potrieb rodiny).

Výchovno-socializačná funkcia

Ide o utváranie celkovej pôsobnosti človeka. Táto funkcia formuje jeho názory, vlastnosti a postoje, usmerňuje jeho zvyky a návyky, správanie i konanie. Vychádza zo spoločenských cieľov a je dôležitá najmä v prvých rokoch života dieťaťa. Jej úspešné zvládnutie vytvára v človeku určité „samozrejmé“, naučené automatické vzorce správania sa.

Rodina je prvé sociálne prostredie, dieťa sa tam učí začleňovať do širších sociálnych väzieb a vzťahov. Socializačná funkcia zahŕňa aj nespočetné množstvo návykov a vzorcov správania. Jej úspešnosť je značne závislá od osobnostných danostiach rodičov, vzdelaní a ich vzťahu k deťom. Cieľom je pripraviť deti pre budúci samostatný život v spoločnosti.

Emocionálna funkcia

Rodina je miestom citového zázemia (pocit, že niekam patríme, máme sa komu zdôveriť, niekto ma má rád a podobne). Má nenahraditeľný význam z hľadiska celkového vývinu dieťaťa. Zahŕňa starostlivosť o deti a zabezpečuje svojim členom ochranu v rozmanitých životných situáciách. V tejto oblasti nemožno rodinu nahradiť žiadnymi inými inštitúciami ani formami spolužitia.

Odpočinková a regeneračná funkcia

Miesto na odpočinok a regeneráciu fyzických a psychických síl. Poskytuje rodine: pocit imunity a bezpečia, starostlivosť a ochranu, duševnú oporu v ťažkých životných chvíľach, zvládanie stresu a neúspechov.“ (SR3, 2012, s.1)

1.2. POSTAVENIE SÚČASTNEJ RODINY

Rodinu možno definovať ako zväzok pokrvných príbuzných. Tento zväzok je prevažne tvorený dvojgeneračne. Patria sem otec, matka a ich deti. Z tohto zväzku sú vylúčený prarodičia, vnuci a iný príbuzný vo vzdialenejších pokolení alebo vo vedľajšej príbuzenskej línii. Rodina je najdôležitejšia sociálna primárna skupina, spojená vzťahom dvoch ľudí, čiže manželstva a vzťahom rodičia a detí. Rodina je produktom historického vývoja spoločnosti, ktorý prešiel niekoľkými formami vývoja, počnúc od formy pokrvného príbuzenstva, cez párové, polygamné formy, až po monogamný typ (matriarchát, patriarchát).V súčasnosti

svetoví špecialisti, odborníci diskutujú o postavení rodiny v spoločnosti, o jej životnej úrovni, o krízach ktorými prechádza a snažia sa nájsť všetky možné riešenia. V globále rodiny teda delíme na rodiny úplné, t.j. obaja rodičia s deťmi či bez detí, a rodiny neúplné, kde je jeden z rodičov a aspoň jedno dieťa. Je teda zrejmé, že za úplnú rodinu považujeme i rodinu potencionálnu, ako je bezdetné mladé manželstvo a rodinu bývalú čiže staré manželstvo. U rodiny neúplnej nezáleží na veku členov tejto rodiny. (Vengerbal, 2007)

Ideálna typická rodina modernej spoločnosti je manželská rodina – nenáročná na bývanie, ekonomicky sebestačná, s rodovou deľbou práce, kde muži produkujú vo verejnom svete, zatiaľ čo ženy rodia deti a zabezpečujú emocionálnu podporu a chod domácností (Smith, 1998).

Sen modernej rodiny 20. Storočia naznačuje lineárny priebeh života – chlapec a dievča vyrastú, stretnú sa a zoberú po ukončení vzdelania a nástupu manžela do práce alebo po štarte jeho kariéry – potom nasledujú deti (Lamana, 1999).

Sociálne a humanitné vedy boli vybudované na predpoklade, že normálne rodiny pozostávajú z prvého manželstva, manželský pár s biologickými deťmi. Je dané, že žena by mala byť zodpovedná za dieťa a domáce práce a že manžel by mal byť rodine hospodársky poskytovateľ. V odbornej literatúre tieto tradičné rodinné štruktúry často opisujú, ako bežné v zmysle najčastejšie, rovnako ako bežné v zmysle dobre fungujúce. Aktuálne psychologické, sociologické, antropologické a historické štúdie však nepodporujú predpoklad, že tradičné nukleárne rodiny sú najviac fyzicky, spoločne alebo zdravé formou rodinného usporiadania. (Silvia Sara Canetto, 1996).

1.3. VÝZNAM RODINY PRE DIEŤA

Dnes už nemožno pochybovať o nenahraditeľnosti rodiny pre zdravý vývoj detí, považujeme preto za nesmierne dôležité zaoberať sa otázkou pomoci rodinám, ktoré z rôznych dôvodov zlyhávajú v plnení svojich funkcií.

Rodina je nepochybne najstaršou ľudskou spoločenskou inštitúciou. (Kamenská, 2010, str. 1).

„Zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov za základ rodiny považuje manželstvo a definuje ho ako zväzok muža a ženy, ktorého hlavným účelom je

založenie rodiny a riadna výchova detí. Rodina založená manželstvom je základnou bunkou spoločnosti.“ (Kamenská, 2010, str. 2).

„Rodina je prvým sociálnym prostredím, do ktorého sa dieťa narodí. Je východiskovým terénom socializačného procesu a „spojovacím mostíkom“ medzi jednotlivcom a spoločnosťou.“ (Hroncová a kol., 2000, 298 s)

Bauman definuje rodinu ako: „skupinu osôb spojených zväzkami manželstva, krvi alebo adopcie, ktorí obvykle bývajú spolu a vnútri skupiny postupujú podľa spoločensky uznanej deľby úloh.“ (Bauman. In Hroncová a kol., 2000, 293 s)

„Ako jedna zo základných, primárnych, malých sociálnych skupín má významnú úlohu pri socializácii osobnosti dieťaťa.“ (Kohoutek, 1998, 17 s)

„Rodičia svojim vplyvom určujú životnú dráhu dieťaťa- dieťa si z rodiny odnáša predstavu o pracovnom uplatnení, o manželstve a rodine, o hodnotovej orientácii. Dieťa toto všetko prehodnocuje a do svojho ďalšieho života preberá to, čo považuje za pozitívne. Rodina nie je významná len pre deti, má zmysel aj pre rodičov, keď dospelému umožňuje presiahnuť horizont vlastného života. Všetkým členom rodiny, deťom aj dospelým, poskytuje rodina domov. V ňom človek načas odkladá svoje verejné roly. V ideálnom prípade poskytuje rodina všetkým svojim členom bezpodmienečné prijatie a bezpečné zázemie.“ (Matoušek, 1993, 124s)

„Rodina dokáže plniť svoju hlavnú úlohu len vtedy, keď sa rodič dokáže podriadiť potrebe dieťaťa, pretože je zaň zodpovedný.“(Matoušek, 1993, 124s)

„Hlavný meradlom funkčnosti rodiny podľa Matouška je emocionálna spokojnosť manželov a emocionálne uspokojenie detí.“ (Matoušek, 1993,288s)

2 ŠTÁTNA RODINNÁ POLITIKA

Štátna rodinná politika musí vychádzať a trvalo zohľadňovať aj úroveň a vývojové tendencie základných demografických a iných procesov. Ich vývoj je vždy ovplyvnený celkovou sociokultúrnou, politickou a ekonomickou situáciou spoločnosti a opatreniami jednotlivých politik štátu. Keďže na Slovensku dochádza k výraznejším zmenám vo vývoji viacerých demografických ukazovateľov, štát a jeho orgány sa musia touto skutočnosťou zaoberať a hľadať adekvátne riešenia.

Rodinná politika má komplexnú a mnohorozmernú formu a vyžaduje si spoločný prístup všetkých relevantných zložiek spoločnosti. Jej hlavným poslaním je prierezovo integrovať všetky kľúčové oblasti, ako sú napríklad : trh práce, sociálna ochrana, vzdelávanie, bývanie, verejné služby, rovnosť príležitostí, atď. Zároveň má štátna rodinná politika mnoho spoločných prienikov so systémovým prístupom k riešeniu alebo boju proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu. (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej Republiky, 2011)

2.1 ŠTÁTNA RODINNÁ POLITIKA A JEJ CIELE A PRINCÍPY

Medzi strategické ciele štátnej rodinnej politiky patrí:

- úspešnosť rodín v realizácii svojich funkcií
- posilnenie spoločenskej vážnosti rodiny a manželstva
- zmierňovanie narastajúcich nákladov v rodinách s deťmi realizáciou princípov solidarity, sociálnej spravodlivosti a sociálnej garancie
- zlučiteľnosť rodinnej funkcie a zamestnania je ďalším jej cieľom, ktorý pomáha vytvárať podmienky pre zosúladenie rodičovského poslania a pracovných aktivít občanov. (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej Republiky, 2011)

„Princípy štátnej rodinnej politiky

- a) osobná zodpovednosť: Rodina sama uspokojuje potreby svojich členov. Podpora alebo pomoc spoločnosti nastupuje až subsidiárne.

- b) subsidiarita: Decentralizácia kompetencií štátu (napr. v oblasti služieb) posilňuje uplatňovanie princípu subsidiarity a zodpovednosti subjektov na nižších úrovniach, ktoré môžu adresnejšie reagovať na konkrétne potreby rodín.
- c) adresnosti a účelnosti: Adresná podpora jednotlivca má snahu zvýšiť účelnosť a efektívnosť jednotlivých nástrojov rodinnej politiky, a tak zabrániť paušalizácii prístupu.
- d) solidarity a zásluhovosti: Rešpektuje nevyhnutnú mieru účasti spoločnosti na riešení nepriaznivej sociálnej situácii jednotlivca. Zároveň však v rámci princípov rodinnej politiky prevláda záujem podporiť princíp zásluhovosti, ktorý sa odvíja od priameho vkladu jednotlivca do spoločnosti.
- e) rodovej rovnosti: podpora zladenia pracovného a rodinného života – s tým súvisí uplatňovanie krokov na rovnocenný podiel mužov a žien na pracovnej kariére súčasne s plnením rodinných povinností (starostlivosť o deti, resp. ďalších členov rodiny)
- f) rovnosti prístupu k rodičom bez ohľadu na právnu formu: zamedzenie zvýhodňovania určitej formy rodiny na úkor inej formy
- g) koordinácie a harmonizácie: Rodinná politika sa premieta do viacerých kompetencií štátu a pôsobnosti ďalších subjektov participujúcich na verejnom pôsobení na rodinu – koordinácia činností viacerých subjektov na horizontálnej i vertikálnej úrovni.
- h) vyváženosti a flexibility: Vyváženosť pomoci rodinám v ich jednotlivých etapách života rodiny. Odklon od preferencie podpory mladých rodín s nezaopatrenými deťmi. Podpora rodiny v jej vlastnom spôsobe riešenia životnej situácie. Flexibilné použitie nástrojov pomoci rodine.
- i) otvorenosť, prístupnosť k zmenám: prehodnocovanie postupov rodinnej politiky, návrhy na korekciu, vyhodnocovanie dát, postojov, názorov obyvateľstva na ďalšie smerovanie rodinnej politiky.“ (Barinková M, 2011, str.7)

2.2 ŠTÁTNA RODINNÁ POLITIKA A JEJ KOORDINÁCIA S EU

Vstupom Slovenskej Republiky do Európskej únie sa začali uplatňovať pri vyplácaní Štátnych sociálnych dávok koordinačné nariadenia Európskej Únie , konkrétne Nariadenie Rady Európskeho hospodárskeho spoločenstva (ďalej len EHS) č. 1408/1971, Nariadenie Rady EHS č. 574/1972. Od 1. mája 2010 vstúpili do platnosti nové koordinačné nariadenia, ktorých

účelom je zlepšiť služby inštitúcií voči občanom takým spôsobom, aby boli zrozumiteľné a prospešné. Ich zámerom je aj zlepšiť efektivitu spolupráce príslušných inštitúcií zodpovedných za aplikáciu týchto pravidiel v rámci členských štátov Európskej Únie. Jedná sa o Nariadenie č.883/2004 Európskeho parlamentu a Rady a Nariadenie č. 987/2009 a 088/2009. Správna komisia pre koordináciu systému sociálneho zabezpečenia je zoskupením, ktorého úlohou je posilňovanie a rozvoj spolupráce medzi členskými štátmi Európskej Únie a ich inštitúciami v oblasti sociálneho zabezpečenia. Určovanie príslušnej legislatívy je základom koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia. Od neho sa odvíjajú ďalšie postupy zainteresovaných inštitúcií a občanov. Vo vzťahu k inštitúciami sociálneho zabezpečenia je to vyberanie príspevkov do sociálneho, resp. zdravotného poistenia či nemocenského poistenia, vo vzťahu k občanom je to najmä výplata dávok rôzneho typu na základe vzniknutých rizík, voči ktorým sú poistení. Základným pravidlom koordinácie s Európskej Únie zostáva aj naďalej, uplatňovanie legislatívy len jedného štátu, a to vo všeobecnosti legislatívy štátu zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti, (ďalej len SZČ). Elektronická výmena informácií sociálneho zabezpečenia (EESSI) je jednou z novinek modernizovanej koordinácie SSZ, ktorá bola zavedená za účelom efektívnejšieho a rýchlejšieho komunikovania a výmeny informácií sociálneho zabezpečenia medzi príslušnými inštitúciami členských štátov Európskej Únie. Právne predpisy predstavujú nariadenia, ktoré legislatívne upravujú danú problematiku, a ktoré sú záväzné pre všetky členské štáty a uplatňujú sa bez výnimky na ich územiach. Začali sa uplatňovať na území všetkých 27 členských štátov EÚ od 1. mája 2010. Prinášajú pre inštitúcie a administratívu v oblasti koordinácie štátnej rodinnej politiky veľa významných zmien. Užitočné linky v oblasti koordinácie SSZ poskytujú možnosti získania podrobnejších informácií pre obyvateľov z tejto oblasti a ponúkajú informácie o rôznych internetových stránkach, na ktorých sú uverejnené užitočné informácie a rady. Publikácie, rovnako ako internetové stránky ponúkajú praktické informácie pre občanov EÚ o ich právach a povinnostiach v prípade, že sa pohybujú v rámci Európskej únie. (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej Republiky, 2011)

3 PRIAMA PODPORA ŠTÁTU

Na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na plný rozvoj rodiny ako základnej jednotky spoločnosti sa realizuje podpora hospodárskej, právnej a sociálnej ochrany rodinného života prostredníctvom sociálnych a rodinných dávok, finančných opatrení , výstavby bytov na bývanie rodín, pomoci mladým manželstvám alebo prostredníctvom iných vhodných a primeraných opatrení.

„Priama podpora štátu je realizovaná formou poskytovania priamych dotácií v rámci Programu rozvoja bývania na obstaranie nájomných bytov, obstaranie technickej vybavenosti a odstránenie systémových porúch bytových domov a tiež formou zvýhodnených úverov poskytovaných Štátnym fondom rozvoja bývania, ktorý poskytuje pri splnení zákonom stanovených podmienok úvery fyzickým osobám, ako aj právnickým osobám na obstaranie bytov a obnovu bytového fondu.“ (Návrhy na zmeny v systéme financovania podpory bývania v SR, str.1)

3.1 ŠTÁTNA SOCIÁLNA PODPORA

Ide o rodinné dávky financované zo štátneho rozpočtu, prostredníctvom ktorých sa štát priamo podieľa na riešení niektorých životných situácií / napr. narodenie, výchova a výživa dieťaťa, smrť rodinného príslušníka a podobne. / Nárok na štátne sociálne dávky nie je podmienený platením príspevkov, či príjmovými pomermi oprávnených osôb. Štát svojou podporou a pomocou zasahuje práve tam, kde rodina alebo jej členovia si nedokážu pomôcť sami.

Systém pozostáva z týchto jednorazových a opakovaných dávok:

„Štátne sociálne dávky :

- Príspevok pri narodení dieťaťa
- Príplatok k príspevku pri narodení dieťaťa
- Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri deti alebo viac detí alebo ktorým sa v priebehu dvoch rokov opakovaně narodili dvojčatá
- Príspevok na pohreb
- Rodičovský príspevok
- Prídavok na dieťa

- Príplatok k prídavku na dieťa
- Jednorazový príspevok dieťaťu pri jeho zverení do náhradnej starostlivosti
- Jednorazový príspevok dieťaťu pri zániku náhradnej starostlivosti
- Opakovaný príspevok dieťaťu zverenému do náhradnej starostlivosti
- Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi
- Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi
- Príspevok na starostlivosť o dieťa

Daňový bonus na nezaopatrené dieťa si môže uplatniť rodič /daňovník /, ktorý mal v zdaňovacom období zdaniteľné príjmy :

- zo závislej činnosti aspoň vo výške 6-násobku minimálnej mzdy alebo
- z podnikania, inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu vo výške 6-násobku minimálnej mzdy a vytváral základ dane

Daňový bonus si rodič – daňovník môže uplatniť aj ak má dieťa prechodný pobyt mimo domácnosť, napríklad pokiaľ dieťa študuje na strednej škole mimo trvalého bydliska a v mieste školy býva na internáte. Daňový bonus si môže uplatniť vždy len jeden daňovník, ak podmienky na uplatnenie daňového bonusu spĺňa viac daňovníkov .

Nárok sa uplatňuje alebo prizná v poradí :

- matka
- otec
- iná oprávnená osoba“ (Sociálne dávky, 2012, str.1)

3.2. PRIAMA PODPORA ŠTÁTU VP FORME DÁVOK V HMOTNEJ NÚDZI A ŤAŽKO ZDRAVOTNE POSTIHNUTÝ

„Dávky v hmotnej núdzi :

- Dávka a príspevky v hmotnej núdzi
- Náhradné výživné
- Dotácia na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením
- Dotácia na zabezpečenie výkonu osobitného príjemcu

- Dotácia na podporu humanitárnej starostlivosti (zákona č.544/2010 Z.z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVaR SR)

Ťažko zdravotne postihnutý :

- Posudková činnosť pre účely kompenzácií, preukazu ŤZP, ŤZP/S a a parkovacieho preukazu

- Peňažné príspevky na kompenzáciu ťažko zdravotne postihnutých“ (Sociálne dávky, 2012, str.1)

3.3 SOCIÁLNE POISTENIE

Na Slovensku je oblasť sociálneho poistenia upravená zákonom č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a vzťahuje sa na všetky osoby s výnimkou policajtov, profesionálnych vojakov a vojakov prípravnej služby. (Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení)

„Podľa tohto zákona sociálne poistenie je:

1. nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva,
2. dôchodkové poistenie, ktoré tvorí:
  - starobné poistenie ako poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia
  - invalidné poistenie ako poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu poistenca a pre prípad úmrtia
3. úrazové poistenie ako poistenie pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného a služobného úrazu alebo choroby z povolania
4. garančné poistenie ako poistenie pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojovanie nárokov zamestnanca a na úhradu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie

5. poistenie v nezamestnanosti ako poistenie pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku nezamestnanosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti“ (Migračné informačné centrum, 2012)

3.4 NEMOCENSKÉ POISTENIE

Podľa Sociálnej poisťovne je nemocenské poistenie, poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva alebo materstva.

Zo systému nemocenského poistenia sa poskytujú tieto nemocenské dávky:

- nemocenské dávky
- materské dávky
- ošetrovné dávky
- vyrovnávacía dávka (Sociálna poisťovňa, 2012)

3.5 SOCIÁLNA POMOC

„Sociálna pomoc ako súčasť sociálneho zabezpečenia a zároveň súčasť priamej podpory štátu pre rodiny predstavuje systém náhradných zdrojov najčastejšie v situácii hmotnej núdze občanov. Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum¹⁾ a občan a fyzické osoby, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.“ (Zákon č. 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi)

„Dávky:

- a) u jednotlivca **60,50 €** mesačne,
- b) u jednotlivca s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi **115,10 €** mesačne,
- c) u dvojice bez detí **105,20 €** mesačne,
- d) u dvojice s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi **157,60 €** mesačne,
- e) u jednotlivca s viac ako štyrmi deťmi **168,20 €** mesačne,
- f) u dvojice s viac ako štyrmi deťmi **212,30 €** mesačne

Dávka u jednotlivca a u dvojice bez detí sa zvyšuje 13, 50 € mesačne, ak je občan alebo fyzická osoba, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzuje, tehotná žena.

Dávka podľa odseku 3 patrí tehotnej žene od začiatku štvrtého mesiaca tehotenstva, ak preukáže svoje tehotenstvo tehotenským preukazom a počas tehotenstva pravidelne navštevuje tehotenskú poradňu do roka veku dieťa.

Dávka na účely zákona o pomoci v hmotnej núdzi je za podmienok ustanovených týmto zákonom aj 17, 20 eura mesačne pre dieťa na účely zabezpečenia jeho základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi, ak toto dieťa plní povinnú školskú dochádzku. ”

(599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi)

„Príspevky:

- príspevok na zdravotnú starostlivosť – 2€ mesačne

- aktivačný príspevok – 63,07€

- príspevok na bývanie – - výška príspevku – jednotliviec = 55,80 € mesačne

- výška príspevku – viac občanov = 89,20 € mesačne

- ochranný príspevok – 63,07€“ (Zákon č. 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi)

Príspevky sa priznávajú k DvHN po splnení oprávnenosti nároku v zmysle §11,§12,§13,§14z. 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi.

Príspevok na zdravotnú starostlivosť patrí občanovi v hmotnej núdzi a každej fyzickej osobe, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzuje, na výdavky spojené s úhradou za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ak splnili podmienky nároku na dávku.

Aktivačný príspevok patrí občanovi v hmotnej núdzi a každej fyzickej osobe, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzuje, ktorý je zamestnaný, alebo je v evidencii uchádzačov o zamestnanie, ak

- si zvyšuje kvalifikáciu formou štúdia popri zamestnaní, toto neplatí, ak občan získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa,

- sa zúčastňuje na vzdelávaní a príprave pre trh práce uskutočňovaných v rámci projektov schválených úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, alebo

- sa zúčastňuje na vykonávaní menších obecných služieb.

Príspevok na bývanie patrí občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, na úhradu nákladov spojených s bývaním na pomoc v hmotnej núdzi, ak splnili podmienky nároku na dávku

Ochranný príspevok patrí občanovi v hmotnej núdzi a každej fyzickej osobe, ktorá sa s občanom v núdzi spoločne posudzuje, ak si nemôžu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi a splnili podmienky na vznik nároku na dávku. (UPSVaR Galanta, 2012)

Sociálna pomoc sa uskutočňuje najmä pomocou sociálnej práce.

„Sociálna práca je získavanie a spracúvanie informácií o príčinách vzniku alebo možného vzniku hmotnej núdze alebo sociálnej núdze a o potrebe poskytovania sociálnej pomoci, voľba a uplatňovanie foriem sociálnej pomoci a sledovanie účinnosti ich pôsobenia.“ (Zákon č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci)

„Cieľom sociálnej pomoci je pomáhať občanovi za jeho aktívnej účasti prekonať alebo zmierňovať sociálnu alebo hmotnú núdzu, prípadne obidve, v ktorých sa ocitol v dôsledku sociálnej udalosti. Jej cieľom je tiež obnovovať prirodzené zdroje uspokojovania potrieb občana a využívať tieto zdroje v jeho prospech v meniacich sa životných podmienkach.“ (Tokárová a kol., 2003, 573s)

„S definovaním pojmu sociálna práca v empirickej aj teoretickej oblasti vznikajú určité problémy súvisiace s uhlom pohľadu autora definície. Vývoj samotného pojmu sociálna práca má svoju históriu. Má možno toľko definícií, koľko má teoretikov. Viac významov termínu sociálna práca nás vedie k tomu, aby sme v našej publikácii odlišovali dva základné významy pojmu sociálna

práca: - sociálna práca ako pomenovanie praxe, prípadne odboru štúdia (ktorý zjednocuje štúdium otázok teórie i praxe),

- sociálna práca ako pomenovanie vednej disciplíny

Sociálna pomoc sa chápe ako sociálna prevencia a ako riešenie hmotnej núdze alebo riešenie sociálnej núdze, v dôsledku ktorej si občan nemôže sám ani s pomocou rodiny zabezpečiť základné životné podmienky. Ako sociálna pomoc je chápané aj riešenie sociálnej núdze občana s ťažkým zdravotným postihnutím kompenzáciou sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia.“ (Tokárová a kol., 2003, 573s)

Rodič a osoba, ktorá sa osobitne stará o dieťa, má právo pri výkone svojich práv a povinností požiadať o pomoc orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, alebo iný štátny orgán, ktorý je príslušný podľa osobitných predpisov chrániť práva a právom chránené záujmy dieťaťa, či už zariadenie, obec, vyšší územný celok, akreditovaný subjekt, školu, školské zariadenie a poskytovateľa zdravotnej starostlivosti; všetky tieto orgány a akreditovaný subjekt sú povinné rodičovi a osobe, ktorá sa osobitne stará o dieťa, túto pomoc poskytnúť v rozsahu svojej pôsobnosti.

„Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine sú najmä

a) organizovanie alebo sprostredkovanie účasti na programoch, tréningoch a aktivitách zameraných na podporu plnenia rodičovských práv a povinností, plnenia funkcií rodiny, na utváranie a upevňovanie vzťahov medzi manželmi, medzi rodičmi a deťmi, rozvoj schopností riešiť problémové situácie a adaptovať sa na nové situácie,

b) organizovanie alebo sprostredkovanie účasti na programoch a aktivitách zameraných na predchádzanie sociálnopatologickým javom,

c) sprostredkovanie kultúrnych, záujmových a iných aktivít zameraných na podporu vhodného využívania voľného času detí.

Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na obmedzenie a odstraňovanie negatívnych vplyvov, ktoré ohrozujú psychický vývin, fyzický vývin alebo sociálny vývin dieťaťa a plnoletej fyzickej osoby, sú najmä:

a) ponúknutie pomoci dieťaťu, rodičom alebo inej plnoletej fyzickej osobe alebo ponúknutie sprostredkovania pomoci pri riešení výchovných problémov alebo rodinných problémov a pri uplatňovaní nárokov dieťaťa podľa osobitných predpisov,

b) sledovanie negatívnych vplyvov pôsobiacich na dieťa a rodinu, zisťovanie príčin ich vzniku a vykonávanie opatrenia na obmedzenie pôsobenia nepriaznivých vplyvov,

c) organizovanie alebo sprostredkovanie účasti na programoch zameraných na pomoc pri riešení problémov detí v rodine, v škole a na pomoc rodinám pri riešení výchovných problémov, sociálnych problémov a iných problémov v rodine a v medzilidských vzťahoch,

d) organizovanie alebo sprostredkovanie účasti na programoch zameraných na pomoc deťom a plnoletým fyzickým osobám ohrozeným správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných osôb,

e) organizovanie alebo sprostredkovanie účasti na programoch zameraných na plnoleté fyzické osoby, ktoré svojím správaním ohrozujú členov rodiny,

f) organizovanie alebo sprostredkovanie programov na obmedzenie a odstránenie negatívnych vplyvov prostredia a na predchádzanie sociálnemu vylúčeniu detí a plnoletých fyzických osôb v prostredí podľa § 4 ods. 1 písm. c).“ (Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele)

4 NEPRIAMA PODPORA ŠTÁTU

Nepriama podpora štátu je realizovaná prostredníctvom týchto pomoci:

- programu štátnej podpory obnovy bytového fondu formou poskytovania bankových záruk za úvery, ktorý bol schválený vládou SR pre oživenie bytovej výstavby a vytvorenie podmienok pre obnovu bytového fondu,
- hypotekárneho financovania, v ktorom je podpora zo strany štátu vo forme štátneho príspevku k hypotekárnym úverom a štátneho príspevku k hypotekárnym úverom pre mladých občanov smerovaná len pre fyzické osoby, (ďalej len FO),
- systému stavebného sporenia so štátnou podporou vo forme jednak štátnej prémie k stavebnému sporeniu pre fyzické osoby a jednak pre spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov. (Informácia o poskytnutej podpore do oblasti bývania prostredníctvom Štátneho fondu rozvoja bývania a Programu rozvoja bývania za rok 2010, 2010)

4.1 ŠTÁTNA BYTOVÁ POLITIKA

„Podporné opatrenia zo strany štátu v období rokov 2005 – 2010. Dokument predstavuje nevyhnutný nástroj na zabezpečenie základného cieľa, ktorým je vytvorenie trhového prostredia pre poskytovanie bývania umožňujúceho domácnostiam bývať v byte, ktorý zodpovedá nárokom na kvalitu bývania a príjmovej situácii, umožní mobilitu obyvateľstva a v rámci existujúceho fondu uspokojenie dopytu bez nadmerného tlaku na novú výstavbu. V trhovom hospodárstve primárnu zodpovednosť za obstaranie vlastného bývania nesie občan.“ (Ústredný portál verejnej správy Slovenskej Republiky, 2012, str.1)

Cieľom štátnej bytovej politiky je vytvárať rámec pre zapojenie všetkých subjektov procesu rozvoja bývania pri riešení čiastkových úloh, takisto vytvárať priestor pre participáciu všetkých úrovní rozhodovania a posilňovať partnerstvo medzi verejnými, súkromnými a mimovládnymi sektormi na horizontálnej i vertikálnej úrovni a to pri rešpektovaní princípov

trvalo udržateľného rozvoja.“ (Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej Republiky, 2010, str.1)

4.2 SOCIÁLNE SLUŽBY

„Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.“ (Zákon č.448/2008 Z.z. o sociálnych službách)

„Sociálne služby podľa druhu sú

a) sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach, ktorými sú

- nocľaháreň,
- útulok,
- domov na pol ceste,
- nízko prahové denné centrum,
- zariadenie núdzového bývania,

b) sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú

- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života,
- poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
- poskytovanie sociálnej služby v nízko prahovom dennom centre pre deti a rodinu,

c) sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, ktorými sú

- poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,
- opatrovateľská služba,
- prepravná služba,
- sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
- tlmočnická služba,
- sprostredkovanie tlmočnickej služby,
- sprostredkovanie osobnej asistencie,
- požičiavanie pomôcok,

d) sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, ktorými sú

- monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
- krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií,

e) podporné služby, ktorými sú

- odľahčovacia služba,
- pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
- poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
- poskytovanie sociálnej služby v integračnom centre,
- poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
- poskytovanie sociálnej služby v práci,
- poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.“ (Zákon č.448/2008 Z.z.

o sociálnych službách)

4.3. SOCIÁLNOPRÁVNA OCHRANA DETÍ A SOCIÁLNA KURATELA

Zákon č. 305/2008 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele:

„Tento zákon upravuje sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelu na zabezpečenie a predchádzania vzniku krízových situácií v rodine, ochrany práv a právom chránených záujmov detí, predchádzania prehlbovaniu a opakovaniu porúch psychického vývinu,

fyzického vývinu detí a plnoletých fyzických osôb a na zamedzenie nárastu sociálnopatologických javov.

Sociálnoprávna ochrana detí je súbor opatrení na zabezpečenie:

- a) ochrany dieťaťa, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho a ktorá rešpektuje jeho najlepší záujem podľa medzinárodného dohovoru
- b) výchovy a všestranného vývinu dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí
- c) náhradného prostredia dieťaťa, ktoré nemôže byť vychovávané vo vlastnej rodine

Sociálna kuratela je súbor opatrení na odstránenie, zmiernenie a zamedzenie prehĺbovania alebo opakovania porúch psychického vývinu dieťaťa a plnoletej fyzickej osoby a poskytovanie pomoci v závislosti od závažnosti poruchy situácie, v ktorej sa nachádza dieťa alebo plnoletá fyzická osoba.“ (Padalová M., 2005, s.185)

„Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sa vykonávajú, ak tento zákon neustanovuje inak,

- a) v prirodzenom prostredí
- b) v náhradnom rodinnom prostredí
- c) v otvorenom prostredí
- d) v prostredí utvorenom a usporiadanom na výkon opatrení podľa tohto zákona“

(Padalová M., 2005, s.186)

„Sociálnu kuratelu detí zabezpečuje orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonávaním opatrení podľa tohto zákona najmä pre

- a) maloletého, ktorý sa dopustil páchania činu, či trestnej činnosti
- b) dieťa, ktoré sa dopustilo priestupku,
- c) dieťa, ktoré je členom skupiny, ktorá ho svojím negatívnym vplyvom ohrozuje,
- d) dieťa zneužívajúce drogy alebo dieťa závislé od drog,
- e) dieťa hrajúce hazardné hry alebo závislé od hazardných hier, internetu, počítačových hier
- e) dieťa, u ktorého sa pre poruchy správania
- f) dieťa, u ktorého sa neprejavili problémy v správaní ani poruchy správania, avšak jeho jednorazové správanie alebo krátkodobé správanie vyžaduje pre svoju závažnosť alebo neprimeranosť pomoc.

Sociálnu kuratelu zabezpečuje orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately aj pre plnoletú fyzickú osobu, a to najmä

- po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody alebo z výkonu väzby,
- ak je účastníkom probácie alebo mediácie podľa osobitných predpisov,
- ak zneužíva drogy alebo je závislá od drog,
- po zániku ústavnej starostlivosti alebo ochranej výchovy po dovŕšení plnoletosti,
- ak bola prepustená zo zdravotníckeho zariadenia na liečbu drogových závislostí alebo iných závislostí,
- ak bola prepustená zo zariadenia na resocializáciu drogovu závislých,
- ak požiada o pomoc pri riešení nepriaznivej životnej situácie.

Osobitná pozornosť sa pri výkone opatrení sociálnej kurately pre plnoletú fyzickú osobu venuje mladým dospelým.“ (Zákon 305/2008 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele)

5 RODIČOVSKÝ PRÍSPEVOK

Rodičovský príspevok je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva rodičovi na zabezpečovanie riadnej starostlivosti o dieťa do troch rokov veku dieťaťa, alebo s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom do šiestich rokov veku dieťaťa alebo do šiestich rokov veku dieťaťa, ktoré je zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, čiže náhradnej starostlivosti, najdlhšie však tri roky od právoplatnosti rozhodnutia súdu o zverení dieťaťa do tejto starostlivosti. (Ústredný portál verejnej správy Slovenskej Republiky, 2012, str.1)

5.1 PROCES OD PRECHODU MP NA RP

Zákonník práce č. 311/2001 Z. z. priznáva v súvislosti so starostlivosťou o dieťa zamestnankyni – žene právo na materskú a rodičovskú dovolenku. Zamestnanec – muž má v súvislosti so starostlivosťou o dieťa právo na rodičovskú dovolenku. (Zákon č. 311/2001 Z.z.)

„Materská dovolenka

V súvislosti s pôrodom a so starostlivosťou o narodené dieťa patrí žene materská dovolenka v trvaní 28 týždňov. Ak žena porodila zároveň dve alebo viac detí alebo ak ide o osamelú ženu, patrí jej materská dovolenka v trvaní 37 týždňov.

Žena nastupuje materskú dovolenku spravidla od začiatku 6. týždňa pred očakávaným dňom pôrodu, najskôr však od začiatku 8. týždňa pred týmto dňom.

Ak žena vyčerpá z materskej dovolenky pred pôrodom menej ako 6 týždňov, pretože pôrod nastal skôr, ako určil lekár, patrí jej materská dovolenka odo dňa nástupu až do uplynutia 28 týždňov, resp. 37 týždňov. Ak žena vyčerpá z materskej dovolenky pred pôrodom menej ako 6 týždňov z iného dôvodu, poskytne sa jej materská dovolenka odo dňa pôrodu len do uplynutia 22 týždňov, resp. 31 týždňov (ak ide o ženu, ktorá porodila zároveň dve deti alebo viac detí, alebo ak ide o osamelú ženu). Ak sa o narodené dieťa stará muž, v súvislosti s touto starostlivosťou mu patrí od narodenia dieťaťa rodičovská dovolenka, a to v rovnakom rozsahu ako patrí žene materská dovolenka.

Počas materskej dovolenky vzniká žene (prípadne iným určeným osobám) za stanovených podmienok nárok na materské.“ (Ústredný portál verejnej správy Slovenskej Republiky, 2012, str. 1)

„Rodičovský príspevok

Rodičovský príspevok je štátna sociálna dávka ktorou štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa. Riadnou starostlivosťou o dieťa sa myslí starostlivosť poskytovaná dieťaťu v záujme všestranného fyzického a psychického vývinu dieťaťa, najmä primeraná výživa dieťaťa, hygiena dieťaťa, výchova dieťaťa a dodržiavanie preventívnych prehliadok. Ak sa riadne stará o to isté dieťa viac oprávnených, nárok na rodičovský príspevok má len jedna oprávnená osoba určená podľa ich dohody. To platí rovnako, ak súd zverí maloleté dieťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, alebo súd schváli dohodu rodičov.

Nárok na rodičovský príspevok nevzniká, ak sa oprávnená osoba a dieťa zdržiavajú v štáte, ktorý nie je členským štátom EÚ, zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore alebo Švajčiarskou konfederáciou a počas pobytu v tomto štáte oprávnená osoba nie je povinne verejne zdravotne poistená v SR. Nárok na rodičovský príspevok nevzniká ani jednej oprávnenej osobe, ak aspoň jeden z nich má nárok na materské alebo obdobnú dávku ako materské v členskom štáte a suma materského alebo obdobnej dávky ako materské v členskom štáte za celý kalendárny mesiac je vyššia ako suma rodičovského príspevku. Nárok na rodičovský príspevok nevzniká maloletému rodičovi, ktorý nemá priznané rodičovské práva a povinnosti.

Príspevok na starostlivosť o dieťa

Poskytovaním príspevku štát prispieva rodičom alebo FO, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti nahradzujúcej starostlivosť o rodičov, na úhradu výdavkov vynaložených na starostlivosť o dieťa. Starostlivosť o dieťa sa myslí poskytovaním starostlivosti dieťaťu v záujme jeho psychického a fyzického vývinu pri rešpektovaní najlepšieho záujmu dieťaťa a jeho práv v čase, keď rodič vykonáva zárobkovú činnosť alebo študuje na strednej alebo vysokej škole.

Vďaka podpore Európskeho sociálneho fondu v rámci operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia sa realizuje NP XXV-2 „príspevok na službu starostlivosti o dieťa“, tento príspevok je hradený z finančných prostriedkov ESF a z prostriedkov štátneho rozpočtu.“

(Echoz, 2012, str.1)

5.2 NÁROKY, PODMIENKY A VÝŠKA RP

„Nárok na rodičovský príspevok má tá oprávnená osoba, ktorá zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa buď osobne alebo prostredníctvom inej plnoletej fyzickej alebo právnickej osoby a má na území SR trvalý, resp. prechodný pobyt. Tento príspevok môže poberať vždy len jedna oprávnená osoba a nemusí to byť žena.

Od 1.januára 2011 je umožnené popri rodičovskom príspevku vykonávať zárobkovú činnosť, podmienkou je len zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa inou plnoletou fyzickou alebo právnickou osobou. Od 1.januára 2012 je výška rodičovského príspevku 194,70 €. Ak sa oprávnená osoba stará o 2 a viac súčasne narodených detí, rodičovský príspevok sa zvyšuje o 25% na každé ďalšie dieťa. Pri dvojčatách je rodičovský príspevok v sume 243,40 €, trojčatách 285,10 €, atď. Výsledná suma sa zaokrúhli na najbližších desať centov. Rodičovský príspevok je od januára 2011 naviazaný na školskú dochádzku staršieho dieťaťa. Ak rodič poberá rodičovský príspevok a jeho staršie školopovinné dieťa vynechá 15 vyučovacích hodín v mesiaci a to tri mesiace po sebe, zníži sa rodičovi (poberateľovi rodičovského príspevku) suma rodičovského o 50%, výsledná suma sa zaokrúhli na najbližších desať centov 97,40 €.

Rodičovský príspevok sa vypláca mesačne pozadu, tzn. rodičovský príspevok za január je vyplácaný vo februári atď. Od 1.januára 2011 môže rodič starajúci sa o dieťa do troch rokov, resp. o dieťa do 6 rokov s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, vykonávať zárobkovú činnosť bez akýchkoľvek obmedzení, podmienkou je len zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa inou plnoletou fyzickou alebo právnickou osobou. V prípade, ak rodič začne vykonávať zárobkovú činnosť, môže sa rozhodnúť, či bude aj naďalej poberať rodičovský príspevok, alebo požiada o príspevok na starostlivosť o dieťa. (Ak rodič začne vykonávať zárobkovú činnosť, pri ktorej sa stane povinne nemocensky poistenou osobou, čiže stane sa zamestnancom alebo SZČO, má povinnosť odhlásiť sa v Sociálnej poisťovni ako poistenec štátu). Suma príspevku na starostlivosť o dieťa je za kalendárny mesiac v sume preukázaných výdavkov oprávnenej osoby na starostlivosť o dieťa, najviac 230€. Ak sa o dieťa bude starať niekto, kto na to nemá napr. živnosť (starý rodič), dostane príspevok na starostlivosť vo výške 41,10 €. Rodič môže popri zárobkovej činnosti poberať len jednu z dávok, buď si ponechá rodičovský príspevok, alebo požiada o príspevok na starostlivosť o dieťa.

Dôležité je upozorniť na to, že „pre účely poskytnutia príspevku na starostlivosť o dieťa sa za zárobkovú činnosť považuje činnosť oprávnenej osoby (rodiča), ktorá je z tejto činnosti povinne dôchodkovo poistená ako zamestnanec alebo ako SZČO, osoba, ktorá podlieha výsluhovému zabezpečeniu alebo podlieha dôchodkovému systému v cudzine,“ to znamená, že ak rodič bude pracovať na dohodu, takáto práca sa pre účely príspevku na starostlivosť o dieťa nebude považovať za zárobkovú činnosť, pretože pri práci na dohodu nie je osoba povinne dôchodkovo poistená.“ (Echoz, 2012, str.2)

Pre lepšie porozumenie udáva Úrad práce sociálnych vecí a rodiny prehľad štátnych sociálnych dávok a to konkrétne rodičovský príspevok.

Tab. 1 Rodičovský príspevok

Názov dávky	Právny predpis	Oprávnená osoba	Nárok na dávku	Výška dávky	Poskytuje	Poznámka
rodičovský príspevok	zákon č. 571/2009 Z.z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov č. 513/2010 Z.z. č. 180/2010 Z.z. č.388/2011 Z.z. č.412/2011 Z.z. č.468/2011 Z.z.	a) rodič dieťaťa b) fyzická osoba, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe rozhodnutia súdu alebo na základe rozhodnutia úradu práce, sociálnych vecí a rodiny alebo c) manžel (manželka) rodiča dieťaťa , ak žije s rodičom dieťaťa v domácnosti	a) riadne zabezpečenie starostlivosti o dieťa - do troch rokov veku - do šiestich rokov veku, ktoré má dlhodobu nepriaznivú zdravotnú stav, - do šiestich rokov veku, ktoré je zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, najdlhšie tri roky od právoplatnosti prvého rozhodnutia o zverení dieťaťa do starostlivosti tej istej osobe b) trvalý pobyt alebo prechodný pobyt (u cudzincov) oprávnenej osoby na území SR	- 194,70 Eura - zvyšuje sa o každé ďalšie narodené dieťa o 48,70 Eur (o 25 %) - znižuje sa o 50 % v prípade star. o dieťa, ktoré zanedbáva plnenie povin.škol.dochádzky - vo výške rozdielu medzi rodičovským príspevkom a materským, ak výška materského za celý kalendárny mesiac je nižšia, než je výška rodičovského príspevku Nárok nevzniká ani jednému rodičovi, - ak jeden z nich má nárok na materské alebo obd. dávku v štáte EÚ alebo - sa jednému z rodičov poskytuje príspevok na starostl. o dieťa alebo - opr. osoba sa spolu s dieťaťom zdržiava mimo štátov EÚ a v tom čase nie je povinne verejne zdravotne poistená v SR.	úrad práce, sociálnych vecí a rodiny príslušný podľa miesta trvalého pobytu alebo prechodného pobytu (u cudzincov) oprávnenej osoby	štátna sociálna dávka opakovaná Nárok za kalendárny mesiac zaniká uplynutím šesť mesiacov od posledného dňa v mesiaci, za ktorý patril. Nárok nevzniká maloletej matke , ktorá nemá súdom priznané rod. práva a povinnosti.

6 KOMPARATÍVNA ŠTÚDIA VÝVOJU LEGISLATÍVY A JEHO NÁSLEDNÉ ZMENY

V bakalárskej práci sme sa rozhodli komparovať vývoj legislatívy a jeho následné zmeny, pretože práve vývoj legislatívy sa pokladá podľa mnohých odborných štúdií za hlavný dôsledok zmien rodičovského príspevku.

6.1 CIEĽ PRÁCE

Hlavným cieľom empirickej časti našej bakalárskej práce je: Zistiť, ako sa formovali zákony o rodičovskom príspevku od roku 2002 až po súčasnosť.

K zisteniu hlavného cieľa sme si vytýčili nasledovné čiastkové ciele:

C1: Charakterizovať výšku rodičovského príspevku (v rokoch 2002 až 2012)

C2: Charakterizovať transformovanie zákonov a ich následné novelizovanie (v rokoch 2002 až 2012)

K týmto cieľom sme si vytvorili nasledovné výskumné otázky:

O1: Líšila sa výška rodičovského príspevku v jednotlivých rokoch od roku 2002 až po rok 2012?

O2: Aké najväčšie zmeny priniesla transformácia zákonov a ich novelizácia?

6.2 METODIKA PRÁCE

V praktickej časti bakalárskej práce využívame ako metódu skúmania komparáciu.

“Komparácia (porovnávanie) je všeobecná metóda skúmania, pri ktorej sa zisťuje, či sú dva alebo viac skúmaných celkov rovnaké, podobné alebo odlišné. Jej cieľom môže byť aj zisťovanie rovnakých alebo rozdielnych vlastností porovnávaných prvkov. Dôležité je pri tejto metóde určiť hľadisko, z ktorého sa porovnávanie uskutočňuje.” (Uniba, 2012, str.1).

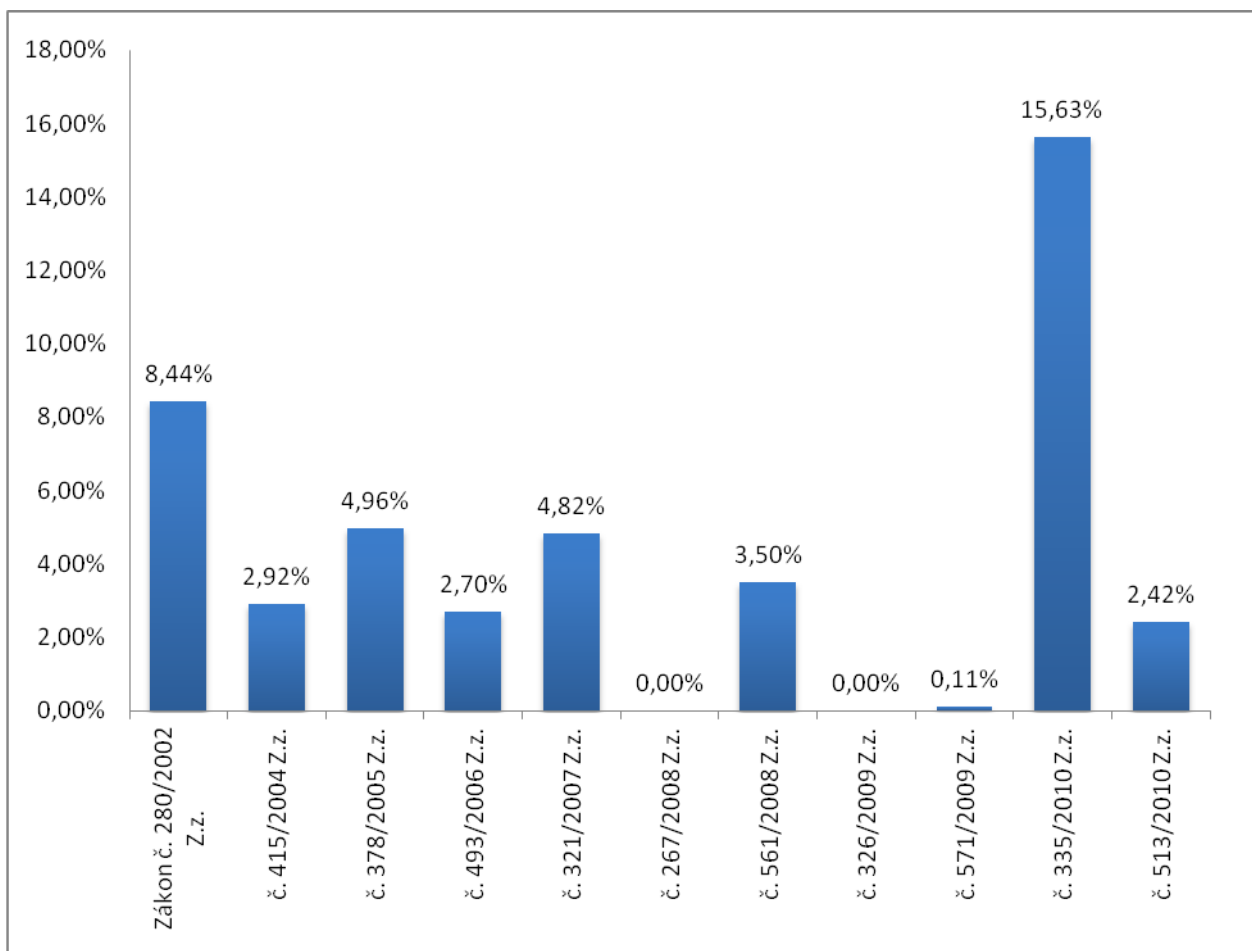
V tejto práci bola použitá metóda komparácie pri zisťovaní, overovaní hlavného ako aj niektorých čiastkových cieľov.

Tab. 2 Zmeny zákonov a súm rodičovského príspevku

Právny predpis Opatrenie MPSVR SR	Účinnosť	Sumy rodičovského príspevku	
		rodičovský príspevok za kalendárny mesiac	ak rodič sa osobne a riadne stará aspoň o jedno dieťa do 3 rokov veku dieťaťa a zároveň vykonáva zárobkovú činnosť alebo poberá dávky nemocenského poistenia (okrem materského)
Zákon č. 280/2002 Z.z.	1.11.2002	3790 SK	1200 Sk
Zákon č. 415/2004 Z.z.	1.9.2004	4110 Sk	1300 Sk
Zákon č. 378/2005 Z.z.	1.9.2005	4230 Sk	-
Zákon č. 493/2006 Z.z.	1.9.2006	4440 Sk	-
Zákon č. 321/2007 Z.z.	1.9.2007	4560 Sk	-
Zákon č. 267/2008 Z.z.	1.9.2008	4780 Sk	-
Zákon č. 561/2008 Z.z.	1.1.2009	158,67 €	-
Zákon č. 326/2009 Z.z.	1.9.2009	164,22 €	-
Zákon č. 571/2009 Z.z.	1.1.2010	164,22 €	-
Zákon č. 335/2010 Z.z.	1.1.2011	164,40 €	-
Zákon č. 513/2010 Z.z.	1.1.2011	190,10 €	-
Zákon č. 412/2011 Z.z.	1.1.2012	194,70 €	-

Z údajov v tabuľke dva je vidieť, že od roku 2002 sa pretransformoval nielen zákon, ale aj výška rodičovského príspevku. Postupom času sa rodičovský príspevok zvyšoval v priemere o 4,14%. Pri porovnaní rokov 2002 a roku 2012 sa zvýšil rodičovský príspevok o 54,76%.

Graf č.1 Zvyšovanie rodičovského príspevku

Komentár: Rodičovský príspevok v roku 2002 predstavoval, ešte v starej mene, sumu 3790 SK, čo v prepočte predstavuje 125,80 €. V roku 2004 rodičovský príspevok bol vyplácaný vo výške 4110 Sk, teda 136,42 €, čo predstavuje nárast o 8,44 %. V roku 2005 dostávali rodičia príspevok vo výške 4230 Sk, t.j. 140,41 €, tu bol nárast príspevku iba o 2,92%. V roku 2006 to bola suma 4440 SK, teda 147,38 €, tu bol zaznamenaný nárast o 4,96%. V roku 2007 suma rodičovského príspevku predstavovala 4560 Sk, suma v eurách: 151,36 €; nárast príspevku o 2,70%. V roku 2008 to bola suma 4780 Sk, teda 158,67 €, teda zvýšenie bolo o 4,82%. V roku 2008 s výmenou meny sa od účinnosti 1.1.2009 rodičovský príspevok nemenil. V roku 2009 sa zmenila výška na sumu 164,22 € čo je zvýšenie o 3,50%. Neskôr v roku 2010 sa zvýšila suma na 190,10 € čo predstavuje zvýšenie o 15,63%. V dnešnej spoločnosti štát vypláca sumu 194,70 €, čo sa oproti minulému roku zvýšilo o 2,42% oproti minulému roku. Čiže o 4, 60 €.

7 DISKUSIA

V našej práci sme chceli zistiť, ako sa formovali zákony o rodičovskom príspevku. V tejto kapitole prinášame, prehľad zmien zákona od roku 2002 až po súčasnosť, teda rok 2012.

V našom prvom ciele bolo:

Charakterizovať výšku rodičovského príspevku (v rokoch 2002 až 2012). Z cieľa nám priamo vyplynula otázka: Líšila sa výška rodičovského príspevku v jednotlivých rokoch od roku 2002 až po rok 2012? Rodičovský príspevok je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva rodičovi na zabezpečovanie riadnej starostlivosti o dieťa do troch rokov veku dieťaťa, alebo s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom do šiestich rokov veku dieťaťa alebo do šiestich rokov veku dieťaťa, ktoré je zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, čiže náhradnej starostlivosti, najdlhšie však tri roky od právoplatnosti rozhodnutia súdu o zverení dieťaťa do tejto starostlivosti. (Ústredný portál verejnej správy Slovenskej Republiky, 2012, str. 1)

Nakoľko rodičovský príspevok má byť pomoc rodičom, neskĺznuť do chudoby a zaopatriť svoje deti, je podľa nášho názoru adekvátna suma 200 € až 250 € mesačne. Nakoľko denník Nový Čas z 11.10.2010 na 28 str. uviedol, že jedno ročné dieťa rodičov stojí v priemere za mesiac približne 216,50 €. V rodine, v ktorej sa nachádza jedno dvoj ročné dieťa vyjdú mesačné náklady na 209 €, pri dieťati do troch rokov sa suma nákladov pohybuje okolo 238 €. Pri tomto prieskume sa podieľali mamičky, ktoré majú dieťa / deti, alebo ktoré majú jedno, prípadne viac detí. Ceny sú však len orientačné a celkové náklady sú v každej rodine individuálne. V prípade, že je žena viacnásobnou mamičkou, rodičovský príspevok nie je dvojnásobný. Čo podľa nášho názoru nie je správne, pretože aj druhé dieťa potrebuje oblečenie, hračky, stravu atď. (Nový Čas, 2010)

Sme teda presvedčené, že rodičovský príspevok nie je adekvátny v porovnaní s cenami na území SR, pretože orientačné mesačné náklady, ktoré má rodina na jedno nezaopatrované dieťa presahuje hranicu rodičovského príspevku, v súčasnej výške 194,70 Eura, o sumu 43,30 €.

Naším druhým cieľom bolo:

Charakterizovať transformovanie zákonov a ich následné novelizovanie (v rokoch 2002 až 2012) a získať odpoveď na nadväzujúcu otázku: Aké najväčšie zmeny priniesla transformácia zákonov a ich novelizácia?

Zákon č. 513/2010 upravuje zákon 280/2002 Z.z. o rodičovskom príspevku, nasledovne:

-rodič môže vykonávať zárobkovú činnosť, bez testovania príjmu a nepríde o rodičovský príspevok

- príspevok na starostlivosť o dieťa až do výšky 230 € (predtým maximálne 164 €), ak zveria dieťa do troch rokov do starostlivosti opatrovateľke so živnosťou alebo do predškolského zariadenia

- ak mamička nastúpi po rodičovskej dovolenke do zamestnania, musí je zamestnávateľ zvýšiť mzdu v prípade, že ju valorizoval, kým ona bola na rodičovskej dovolenke

- Ak rodič sám ochorie počas OČR, bude mať nárok na nemocenskú dávku

- v prípade, že sa rodič po rodičovskej dovolenke chce vrátiť do zamestnania a zamestnávateľ zanikol, bude mať právo na poberanie nezamestnaneckého, a to 50% zo zárobku pred nástupom na materskú dovolenku

- Rodičovský príspevok je mesačne 50 % sumy 194, 70 € alebo zo sumy 256 € uvedenej v odsekoch 1 a 2, ak oprávnená osoba nedbá najmenej tri po sebe nasledujúce kalendárne mesiace o riadne plnenie povinnej školskej dochádzky ďalšieho dieťaťa v jej starostlivosti

- odstránenie obmedzenia hodín pobytu dieťaťa v škôlke

7.1 ODPORÚČANIA PRE PRAX

Vzhľadom na to, že rodičovské príspevky sa od roku 2002 permanentne zvyšovali, nenastala situácia, že by sa boli znížili, a vzhľadom na to, že súčasná doba si vyžaduje mať dostatočné finančné prostriedky na stravu, ubytovanie, školu, záujmy, atď., odporúčame:

- aby sa rodičovský príspevok zvyšoval, vzhľadom na to, že suma, ktorú v súčasnosti predstavuje rodičovský príspevok nepresahuje sumu 200 eur mesačne, a ekonomický trend je stúpajúci, mala by vláda robiť štatistické prieskumy, výskumy, či niečo také, a na základe výsledkov, zvyšovať rodičovské príspevky. Prípadne navrhujeme, aby sa rodičovský príspevok zvýšil minimálne na sumu 200 € mesačne.
- aby sa zaviedli povinné preventívne prehliadky a očkovania u detí do 3 rokov, pretože u niektorých detí, u ktorých nie sú očkovania sa prejavia rôzne choroby, pri ktorých rodič na rodičovskej dovolenke zostávajú na OČR.

- zvýšenie výšky prídavkov na deti, pretože k rodičovskmu príspevku sú ďalšie príspevky, ako napr. :príspevok pri narodení na každé dieťa v sume 151,37 € a príplatok k príspevku pri narodení 1, 2 a 3 dieťaťa v sume 678,49 €. K tomu na každé dieťa prídavok na dieťa v sume 22,54 €
- ponechať možnosť mať príjem popri poberaní rodičovského príspevku. Rodičovský príspevok určiť napr. vzhľadom na príjem , podpora zásluhovosti a adresnosti apod.
- podpora zásluhovosti a adresnosti rodičovského príspevku - skôr aj odobrať rodičovský príspevok ak je nahlásené záškoláctvo úplne, nielen ak 3 mesiace nechodí do školy, ale hneď ak 1 mesiac nechodí a nechať príspevok vôbec, pokračovať až keď začne chodiť do školy.

ZÁVER

Oblasť sociálnej politiky štátu je veľmi obsiahlym a zložitým systémom, ktorý je vzájomne previazaný. Každý štát si svoju sociálnu politiku stanovuje spôsobom, ktorý odráža sociálne zvyklosti v spoločnosti a smeruje tiež na zabezpečenie určitých cieľov tohto štátu. Niektoré štáty smerujú sociálnu politiku skôr k dávkovému systému, niektoré skôr na poskytovanie sociálnych služieb (teda k systému nedávkovému). Prostredníctvom sociálnej politiky môže štát podporovať určitú oblasť – napr. zvýšenie či naopak zníženie pôrodnosti, väčšie začlenené osôb so zdravotným postihnutím na trhu práce a pod. Je samozrejme tiež veľmi náročné efektívne skĺbiť opatrenia v oblasti sociálnej politiky štátu s hospodárením štátu - teda s príjmami a výdavkami štátneho rozpočtu.

Napriek tomu, že sú činnosti v oblasti sociálnej politiky Slovenskej republiky úzko previazané, pokúsili sme sa z tohto systému vyňať iba túto jednu dávku bez väzby na ďalšie činnosti štátu (teda bez väzby na nadväzujúce dávkový systém, podporný systém starostlivosti o deti v jasliach a materských školách a pod.)

Samotná problematika rodičovského príspevku zahŕňa viac oblastí sociálnej politiky. Nejde len o poskytnutie dávky, ktorá má svojou výškou zaistiť základné potreby rodiča pri starostlivosti o dieťa. Stanovením vhodnej štruktúry tejto dávky môže štát podporovať návrat rodičov na trh práce alebo možnosť zárobku rodiča a prispieť k zlepšeniu finančnej situácie rodiny. A to všetko pri zabezpečení riadnej starostlivosti o malé dieťa.

Rodičovský príspevok v Slovenskej republike je v súčasnej dobe stanovený takým spôsobom, aby vyhovoval čo najširšej oblasti osôb, ktoré si môžu vybrať takú variantu, ktorá najviac vyhovuje zvyklostiam a potrebám rodiny. Nie každý jednotlivec bude s týmto (resp. akýmkoľvek iným) nastavením pravidiel poskytovania dávky štátnej sociálnej podpory súhlasiť. Cieľom by však malo byť efektívne nastavenie celého systému vo väzbe na ciele štátu a celej spoločnosti.

Cieľom tejto bakalárskej práce bolo načrtnúť, akým spôsobom je vykonávaná právna úprava poskytovania tejto dávky a tiež definovanie jej účelu. Tento cieľ bol splnený s nasledujúcimi výsledkami.

Základným účelom (cieľom) poskytovanie rodičovského príspevku by mala byť riadna starostlivosť o dieťa s uprednostnením osobnej starostlivosti rodičov, ktorá môže lepšie

prehlbovať sociálne väzby v rodine a riadny rozvoj zručností dieťaťa. Rodičovský príspevok by tiež mal rodičom starajúcich sa o dieťa kompenzovať čiastočne ich príjem zo zárobkovej činnosti, ktorú po dobu starostlivosti o dieťa nevykonáva.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

BARINKOVÁ, M. In *Rodinná politika*. [online]. 2011. [cit. 2012-04-07, str.7] Dostupné na internete: <http://www.upjs.sk/public/media/2725/Rodinn%C3%A1%20politika.ppt>

ECHOZ. In *Materská a rodičovský príspevok od januára 2012*. [online]. 2012. [cit. 2012-04-14, str. 1,2] Dostupné na internete: http://www.echoz.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=100:materska-a-rodiovsky-prispevok-od-januara-2011&catid=27:pracovnopravne-poradenstvo&Itemid=20

HRONCOVA, J.- HUDECOVÁ, A.- MATULAYOVÁ, T.: *Sociálna pedagogika a sociálna práca*. 1. vyd. Banská Bystrica : 2000, 298 s. ISBN 80- 8055- 476- 5

BAUMAN, In HRONCOVÁ, J., HUDECOVÁ, A., MATULAYOVÁ, T. 2000. *Sociálna pedagogika a sociálna práca*. BB : PF UMB. 293 s. ISBN 80-8055-427-7

KAMENSKÁ, J. In *Význam rodinného prostredia a jeho sanácia*. [online]. 2010. [cit. 2012-04-07, str. 1,2] Dostupné na internete: http://www.kpsv.fsvaz.ukf.sk/PhD%20konf%202010/SUBORY/PDF/51_Kamenska.pdf

KOHOUTEK, Rudolf. *Vývoj a výchova dieťaťa v rodině*. Brno: CERM akademické nakladateľstvá, 1998. 17.s. ISBN 8072041053.

LAMANNA, M. A. 1999. Living the Postmodern Dream : Adolescent Women's Discourse on Relationships, Sexuality, and Reproduction. In *Journal of Family Issues*, 1999. 181-217. ISSN 0192-513X

MATOUŠEK, O. 1993. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Slon, 1993. 124s. ISBN 80-901424-7-8

MATOUŠEK, O.: *Slovník sociální práce*. 1.vyd. Praha : 2003, 288 s. ISBN 80-7178-549-0

MIGRAČNÉ INFORMAČNÉ CENTRUM. In *Sociálne poistenie*. [online]. 2012. [cit. 2012-04-12, str. 1] Dostupné na internete: <http://mic.iom.sk/sk/socialne-veci/socialne-zabezpecenie/70-socialne-poistenie-na-slovensku.html>

MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. In *Koncepcia štátnej rodinnej politiky*. [online]. 2011. Dostupné na internete: <http://www.esf.gov.sk/esf/index.php?SMC=1&id=192>

MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. In *Koordinácia systémov sociálneho zabezpečenia (SSZ)*. [online]. 2011. Dostupné na internete: <http://www.employment.gov.sk/koordinacia-systemov-socialneho-zabezpecenia.html>

MINISTERSTVO VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. In *Koncepcia štátnej bytovej politiky do roku 2010*. [online]. 2010. [cit. 2012-03-13, str. 1] Dostupné na internete: www.build.gov.sk/mvrrsr/source/comment/002305_04.doc

NOVÝ ČAS. 2010. Koľko mesačne stojí dieťa?. In *Nový Čas*. 2010. s. 28-29

PADALOVÁ, M. 2005. *Zákon o rodine s komentárom*. Žilina: Tlačiareň P+M Turany, 2005. 185, 186s. ISBN80-88931-36-3

SILVIA121. In *Rodina*. [online]. 2008. Dostupné na internete: <http://referaty-seminarky.sk/rodina-2/>

SOCIÁLNA POISŤOVŇA. In *Základná charakteristika*. [online]. 2012. Dostupné na internete: <http://www.socpoist.sk/nemocenske-poistenie-khe/48005s>

SILVIA SARA CANETTO. 1996. In *The Journal of Primary Prevention*, [online]. 2012. Dostupné na internete: <http://www.springerlink.com/content/y2518826413r6332/>

SMITH A. 1998. In *The wealth of nations*. USA. ISBN0-89526-364-5

SOCIÁLNE DÁVKY. In *Štátne sociálne dávky*. [online]. 2012. [cit. 2012-04-12, str. 1] Dostupné na internete: <http://www.socialnedavky.sk/>

SR3. In *Funkcie rodiny*. [online]. 2012. [cit. 2012-04-16, str. 1] Dostupné na internete: http://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:6RmN9iREnHwJ:www.fedu.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/kp_Peternai/rodinna_vychova/SR3.ppt+funkcie+rodiny&hl=sk&gl=sk&pid=bl&srcid=ADGEESjgotZ3WVYq44GGm6dIci6-nf3tFvn4EIu7ZGoDmhAoNbxyp5qBQAmsbzq8usUneUpLNGNbCtgPnucJA2fI_tz6Sm6EU8jBc1hHAMzGCEovsIccWm9vy2dt-DoSK32HVML-3Mxv&sig=AHIEtbRYsssW8_LV95ze0H6m8sGRdFXvbg

TOKÁROVÁ, A. et al. 2003. *Sociálna práca. Kapitoly z dejín, teórie a metodiky sociálnej práce*. Prešov : FF PU. 573 s. ISBN 80-968367-5-7

UNIBA. In *Komparácia*. [online]. 2012. [cit. 2012-03-19, str. 1] Dostupné na internete: <http://ii.fmph.uniba.sk/~filit/fvk/komparacia.html>

UPSVaR GALANTA. In *Dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi*. [online]. 2012. Dostupné na internete: http://www.upsvargalanta.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=165&Itemid=200

ÚSTREDNÝ PORTÁL VEREJNEJ SPRÁVY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. In *Bytová politika a bývanie*. [online]. 2012. [cit. 2012-04-13, str. 1] Dostupné na internete: <http://portal.gov.sk/Portal/sk/Default.aspx?CatID=17&eventid=638>

ÚSTREDNÝ PORTÁL VEREJNEJ SPRÁVY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. In *Materská dovolenka a rodičovská dovolenka*. [online]. 2012. [cit. 2012-04-14, str. 1] Dostupné na internete: <http://portal.gov.sk/Portal/sk/Default.aspx?CatID=39&aid=128>

ÚSTREDNÝ PORTÁL VEREJNEJ SPRÁVY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. In *Rodičovský príspevok*. [online]. 2012. [cit. 2012-04-14, str. 1] Dostupné na internete: <http://portal.gov.sk/Portal/sk/Default.aspx?CatID=39&aid=682>

VERGENBAL. In *Rodina v súčasnej spoločnosti*. [online]. 2007. Dostupné na internete: <http://referaty.aktuality.sk/rodina-v-sucasnej-spolocnosti/referat-19046>

Návrhy na zmeny v systéme financovania podpory bývania v SR. In *Návrhy na zmeny v systéme financovania podpory bývania v SR*. [online]. 2011. [cit. 2012-04-07] Dostupné na internete: http://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CDQQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.rokovania.sk%2Ffile.aspx%2FIndex%2FMater-Dokum-129380&ei=Whp8T9W2J43Z4QTfkLjUDA&usq=AFQjCNF_EvvNPBOUZRsfcbNmVl1meEF5sw&sig2=wNCAQEMavjyHKQfX66sHCg

Informácia o poskytnutej podpore do oblasti bývania prostredníctvom Štátneho fondu rozvoja bývania a Programu rozvoja bývania za rok 2010. In *Informácia o poskytnutej podpore do oblasti bývania prostredníctvom Štátneho fondu rozvoja bývania a Programu rozvoja bývania za rok 2010*. [online]. 2010. [cit. 2012-04-13] Dostupné na internete: https://lt.justice.gov.sk/Attachment/04_vlastmat_doc.pdf?instEID=46&attEID=32890&docEID=165477&matEID=3771&langEID=1&tStamp=20110325122156733

Zákon o dotáciách v pôsobnosti MPSVaR SR č.544/2010 Z.z.

Zákon o pomoci v hmotnej núdzi 599/2003 Z.z.

Zákon o rodine č. 36/2005 Z.z.

Zákon o sociálnej pomoci č. 195/1998 Z.z.

Zákon o sociálnom poistení č. 461/2003 Z.z.

Zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele č. 305/2008 Z.z.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z.z.